

Ár 2014, miðvikudaginn 30. apríl, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 17/2014:**

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 6. febrúar 2014, með ódagsettri kvörtun sóknaraðila. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 13. febrúar 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 5. mars 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 6. mars 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 30. apríl 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 19. apríl 2004 var skuldabréf í erlendri mynt/mynteiningum nr. X gefið út af sóknaraðila til F. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur F samkvæmt skuldabréfinu. Viðurkenndi sóknaraðili að skulda varnaraðila eftirfarandi erlenda fjárhæð eða jafngildi hennar í öðrum erlendum myntum eða mynteiningum, sem birtar væru í almennri gengistöflu varnaraðila, eða í íslenskum krónum: 26.474 svissneska franka. Vextir voru tilgreindir CHF LIBOR vextir, auk vaxtaálags bankans sem var 2,5%. Lánið var tryggt með 3. veðrétti í fasteigninni að A.

Þann 5. apríl 2005 voru til greiðslu CHF 222,55, andvirði í ISK var 11.299, sem tekið var út af íslenskum tékkareikningi sóknaraðila.

Þann 8. október 2007 voru til greiðslu CHF 354,80, andvirði í ISK var 18.400, sem tekið var út af íslenskum tékkareikningi sóknaraðila.

Þann 7. júlí 2008 voru til greiðslu CHF 480,07, andvirði í ISK var 35.717, sem tekið var út af íslenskum tékkareikningi sóknaraðila.

Þann 6. október 2008 voru til greiðslu CHF 490,16, andvirði í ISK var 54.707, sem tekið var út af íslenskum tékkareikningi sóknaraðila.

Þann 5. janúar 2009 voru til greiðslu CHF 503,32, andvirði í ISK var 56.090, sem tekið var út af íslenskum tékkareikningi sóknaraðila.

Þann 6. apríl 2009 voru til greiðslu CHF 347,25, andvirði í ISK var 37.003, sem tekið var út af íslenskum tékkareikningi sóknaraðila.

Þann 3. júlí 2009 var gerð skilmálabreyting á framangreindu skuldabréfi sem sóknaraðili skrifaði undir með fyrirvara um réttmæti kröfunnar og/eða fyrirvara um réttmæti veðtryggingar. Eftirstöðvar lánsins voru tilgreindar CHF 26.474, án vaxta.

Þann 25. nóvember 2009 barst sóknaraðila staða framangreinds skuldabréfs. Upphafleg fjárhæð var bæði tilgreind í ISK 1.446.804 og CHF 26.474. Þá var uppreikningur skuldabréfs tilgreindur kr. 3.250.930.

Þann 5. júlí 2010 og 1. janúar 2011 voru gerðar skilmálabreytingar á skuldabréfinu og voru eftirstöðvar tilgreindar CHF 26.474, án vaxta.

Þann 31. ágúst 2011 skrifaði sóknaraðili undir skjal með yfirskriftinni: „*Yfirlýsing vegna erlends íbúðaláns. Afbökkun endurútreiknings*“. Fram kom í skjalinu að sóknaraðili hefði óskað eftir því við lánveitanda að lán nr. X myndi sæta höfuðstólslækkun og myntbreytingu, allt í samræmi við undirritaða umsókn lántaka þar um og þann útreikning lánveitanda sem væri grundvöllur höfuðstólslækkunar. Þá kom eftirfarandi fram: „*Með undirritun sinni á yfirlýsingu þessa staðfestir lántaki að lánveitandi hafi kynnt honum niðurstöðu endurútreiknings skv. lögum nr. 151/2010 um breytingu á lögum nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu á framangreindu láni. Þannig hefur lántaka verið kynntur réttur sinn til þess að velja að lánið skuli taka mið af þeim endurútreikningi og vera framvegis í íslenskum krónum með nánar tilgreindum vaxtakjörum, sem fyrstu 5 árin frá breytingunni taka mið af lægstu vöxtum á nýjum almennum óverðtryggðum eða verðtryggðum útlánnum hjá lánastofnunum sem Seðlabanki Íslands ákveður og birtir. Með undirritun sinni staðfestir lántaki jafnframt að hann geri ekki kröfu um endurútreikning lánsins samkvæmt framangreindu.*“

Þann 19. október 2011 barst sóknaraðila uppgjör höfuðstólslækkunar framangreinds láns. Tiltekið var að fjárhæð í mynt hefði verið 26.474 og fjárhæð í ISK væri 3.575.313. Stofn til höfuðstólslækkunar var kr. 3.575.313. Áfallnir vextir voru kr. 131.556, vanskil voru kr. 0 og áfallið iðgjald lánatryggingar kr. 0. Uppgreiðsluverðmæti alls var kr. 3.706.869. Höfuðstólslækkun var kr. 1.184.976. Nýtt lán nr. X var að fjárhæð kr. 2.521.893.

Þann 4. febrúar 2014 óskaði sóknaraðili eftir svari frá varnaraðila við því hvort lögleg erlend lán væru til ef ekki væri um erlenda lánastofnun að ræða eða lán til erlends aðila. Varnaraðili svaraði þann 5. febrúar og kvað framangreint lán vera lán útgefið í erlendum myntum.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun móttækinni þann 6. febrúar 2014.

III.

Umkvörtunarefni.

Í liðnum kröfur á kvörtunareyðublaði sóknaraðila kemur ekkert fram.

Sóknaraðili kveðst kvarta yfir því að varnaraðili neiti að endurreikna hennar nr. X. Sóknaraðili byggir á því að varnaraðila beri að endurreikna lánið sbr. lög nr. 151/2010 og dómaframkvæmd Hæstaréttar varðandi gengistryggð lán. Skuldbindingin hafi verið tengd við gengi erlendra gjaldmiðla með ólögætum hætti og varnaraðila beri að endurreikna hana skv. 18. gr. laga nr. 38/2001. Sóknaraðili bendir á að lánið hafi verið í íslenskum krónum og greitt hafi verið af láninu í krónum.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili byggir á því að um gilt lán í erlendum gjaldmiðli sé að ræða. Svo sem greini í forsendum dóma Hæstaréttar í málum nr. 92/2010 og 153/2010 fari skuldbinding í erlendum gjaldmiðli ekki gegn ákvæðum 13. og 14. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu. Beri þegar af þeirri ástæðu að hafna kröfum sóknaraðila.

Varnaraðili bendir á að líkt og ráða megi af hinu umdeilda skuldabréfi hafi sóknaraðili viðurkennt með undirritun sinni á það að skulda varnaraðila CHF 26.474. Af skuldabréfinu, sem borið hafi heitið „Skuldabréf í erlendum myntum/mynteiningum“ sé jafnframt ljóst að vextir séu til samræmis við það að um skuldbindingu í erlendri mynt hafi verið að ræða.

Varnaraðili vísar til þess að af fyrirbyggjandi réttarframkvæmd verði skýrlega ráðið að þegar höfuðstóll lánskuldbindingar sé sérstaklega tilgreindur í erlendum gjaldmiðlum, eins og við eigi um það skuldabréf sem hér sé til umfjöllunar, þá sé um gilt lán í erlendum gjaldmiðlum að ræða. Vísar varnaraðili til dóma Hæstaréttar í málum nr. 520/2011, 515/2011, 552/2011, 524/2011, 757/2012, 499/2013 og 446/2013.

Varnaraðili telur að hafna beri kröfum sóknaraðila þar sem hin umdeilda lánskuldbinding sé byggð á veðskuldabréfi sem eins og önnur viðskiptabréf hafi að geyma tæmandi lýsingu á þeim réttindum sem það veiti og takmörkunum sem á þeim kunni að vera. Í því samhengi vísar varnaraðili til dóma Hæstaréttar í málum nr. 715/2013, 757/2013 og 3/2013.

Varnaraðili vísar til þess að önnur atriði umþrættrar skuldaviðurkenningar, sbr. ekki síst heiti skuldabréfsins, tilgreining vaxta, skilmálabreytingar og yfirlýsing vegna höfnunar á endurreikningi séu auk þess hvert um sig og saman, sjáanlega til marks um að um gilt lán í erlendri mynt hafi verið að ræða.

Þá vísar varnaraðili til þess að við túlkun hinnar umdeildu skuldaviðurkenningar beri að hafa í huga meginreglu íslensks réttar um frelsi manna til að bindast skuldbindingum með samningum við aðra þannig að samningar teljist gildir nema sýnt sé fram á að þeir fari í bága við ófrávíkjanlegar reglur í settum lögum.

Varnaraðili telur að ekki verði hjá því komist að vísa til þess að sóknaraðili hafi sérstaklega hafnað að þiggja endurreikning lánsins eftir þeim aðferðum sem mælt hafi verið fyrir um með lögum nr. 151/2010, sem nú sé þó krafist af hálfu sóknaraðila. Sóknaraðili hafi heldur kosið að þiggja frjálst tilboð varnaraðila um höfuðstólslækkun lánsins sem leitt hafi til eftirgjafar eftirstöðva lánsins umfram þá lækkun sem leitt hafi af fyrrnefndum endurreikningi. Af þeirri ástæðu sé einfaldlega ekki um það að ræða að sóknaraðili hafi verið krafinn um viðbótarvexti fyrir liðinn tíma. Til viðbótar við þá staðreynd að um gilda skuldbindingu hafi verið að ræða í hinni erlendu mynt geti einnig af þeirri ástæðu ekki komið til álita sjónarmið um að fullnaðarkvittanir hafi áhrif á endurreikning lánsins.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að því hvort endurreikna beri skuldabréf nr. X, útgefið af sóknaraðila til FF.

Forsenda endurreiknings er að um ólögmaett gengistryggt lán hafi verið að ræða enda fer skuldbinding í erlendum gjaldmiðli ekki gegn ákvæðum 13. og 14. gr., sbr. 2. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu. Hefur Hæstiréttur kveðið upp dóma þar sem því er hafnað að gildar skuldbindingar sæti niðurfærslu með endurreikningi á grundvelli umræddra laga.

Við úrlausn þess hvort um gilt lán í erlendum gjaldmiðlum hafi verið að ræða eða ólögmaett gengistryggt lán í íslenskum krónum er úrskurðarnefndin bundin af lögum og dómafordæmum í sambærilegum málum. Í samræmi við þau viðmið sem fram koma í nýlegum dómum Hæstaréttar á þessu sviði er fyrst að líta til heitis skuldabréfsins, en fyrirsögn þess er „Skuldabréf í erlendri mynt/mynteiningum“. Í öðru lagi að lánsfjárhæðin er samkvæmt orðalagi lánsammansins tilgreind í erlendum gjaldmiðli, þ.e. svissneskum frönkum. Í þriðja lagi eru vextir samkvæmt skuldabréfinu til samræmis við það að um erlent lán sé að ræða tilgreindir LIBOR vextir. Í fjórða lagi er til skilmálabreytinga skuldabréfsins að líta þar sem lánið var ávallt tilgreint í hinum erlenda gjaldmiðli. Þegar framangreind atriði eru virt verður lagt til grundvallar að hér hafi verið um gilt lán í hinum erlenda gjaldmiðli að ræða, sbr. dóma Hæstaréttar í málum nr. 524/2011, 3/2013 og 127/2013.

Sóknaraðili byggir á því að greiðsla F til hennar í íslenskum krónum og afborganir hennar í íslenskum krónum leiði til þess að telja verði að um hafi verið að ræða skuldbindingu í íslenskum krónum bundna gengi erlendra gjaldmiðla. Af dómum Hæstaréttar, sérstaklega dómum í málum nr. 524/2011 og 3/2013, verður hins vegar ályktað að ekki skipti máli þótt greiðslur fari fram í íslenskum krónum þegar skýrt kemur fram í skuldabréfi að skuldin sé í erlendri mynt.

Í ljósi alls framangreinds verður að telja að um sé að ræða gilt lán í erlendri mynt. Ber því að hafna kröfu sóknaraðila um endurreikning lánsins.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 30. apríl 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Unnur Erla Jónsdóttir